

Кравченко О.О.,
к.пед.н., доц. кафедри соціальної педагогіки,
соціальної роботи та історії педагогіки
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

ДИТЯЧИЙ КЛУБНИЙ РУХ - ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ РОБОТИ **ПРОЛЕТКУЛЬТУ (20-ті рр. ХХ ст.)**

Пролеткульт - самостійна організаційна форма культурно-просвітницького руху пролетаріату, один із шляхів реалізації якого - *робочий клуб* як осередок творчої самодіяльності робітників.

Клуб виступав місцем організованого відпочинку і дозвілля для робочої маси, «лабораторією» пролетарської громадськості, в якій кожен, як член колективу, повинен був збагачуватися культурним багажем для подолання труднощів на шляху соціалістичного будівництва. Клуб залишався не лише місцем їх відпочинку, а й місцем формування громадської думки робітників, місцем виявлення інтересів простих робітників. І все це в результаті - для громадського виховання, для усвідомлення завдань, які стоять перед робітничим класом в цілому [4].

До структури робочого клубу відповідно до Статуту входили: а) навчальні курси; б) студії; в) спектаклі, концерти, вечори, екскурсії та ін.; г) бібліотека-читальня; д) довідкове бюро; е) гімнастичний зал; є) буфет та їдальня. У ході теоретичних розробок та практичної діяльності робочих клубів передбачалися ще такі структурні підрозділи: кімнати відпочинку, кімната для ігор, більярдна, спортзал, приміщення театру, дитячі кімнати, літні приміщення тощо [1].

При клубі в залежності від потреб створювалися студії: драматична, хорова, музична, літературна, образотворчих мистецтв, наукова та ін.

З огляду на існуючі проблеми сімейного виховання, особливо в дошкільний період, клубні працівники прагнули організувати *дошкільний похід* як акції організації педагогічної грамоти батьків. У цьому напрямі на громадських засадах

передбачалося відкриття нових дитячих садочків, нових дитячих кімнат при клубах. Водночас, важливими формами виступали: педагогічні консультації для батьків; вечори виховання дітей; окрема рубрика стінних газет «Про наших дітей»; виставки за темою «Як живуть і як повинні жити діти»; оснащення бібліотек педагогічною літературою. Невід'ємною умовою такої педагогічної роботи була ініціатива на місцях з врахуванням індивідуальних особливостей як регіону, так і окремих сімей [3, с. 25-26].

Питання виховання підростаючого покоління ставало актуальним напрямом клубної роботи, адже часто робітники не мали елементарних педагогічних знань та не розуміли основ радянського виховання. З цією метою передбачалося цілеспрямоване навчання як з метою пропаганди комуністичного виховання серед батьків, так і надання теоретичних знань і практичних порад з сімейного виховання. Поширеними формами виступали: лекція-бесіда, диспут, вечір запитань і відповідей, де загальними темами були «Поважай у дитині людину», «Права дитини і права батька», «Як вибрати професію» тощо, екскурсії до дитячих будинків, шкіл; живі газети; виставки творчих робіт дітей; дитячі ранки; дитячі кіносеанси [5]. Поряд із практичними порадами вмотивовано доцільним поставало питання формування педагогічних знань, внаслідок чого організовувалися педагогічні консультації або довідкові бюро.

Зрозуміло, що нова влада була зацікавлена у підтримці *дитячого клубного руху*. Мета діяльності дитячих клубів тісно перепліталася з метою клубів для дорослих. У дитячому журналі «Дитячий труд» вона визначалася так: «Дати розваги дітям, навчитися самим працювати, складати вірші і розповіді, і малювати, і розвивати свій розум» [2]. У клубах діти займалися читанням, арифметикою, співом, у деяким додатковим вивченням історії, географії та інших предметів. Діти часто ходили на екскурсії в ліс, до річки, внаслідок чого вони збирали матеріали для своїх колекцій (гірських порід, рослин, комах).

Діти часто посилали у різні клубні видання свої перші вірші, розповіді, інші пробували себе в театральному мистецтві. Крім науково-просвітницької роботи в дитячих клубах велася робота з політичного виховання. У клубах практикувалося самоуправління: важливі питання життєдіяльності клубу (вибір президії клубу,

вироблення правил поведінки та ін.) вирішувалося на загальному засіданні, щоденну роботу вів вибраних із дітей, до складу яких входили також голова, секретар, бібліотекар. Така система виховувала підростаюче покоління в дусі соціалістичних принципів рівності і братерства.

Список використаної літератури:

1. Беган Р. Лицо клуба (К вопросу о клубном строительстве) / Р. Беган // Рабочий клуб. - 1926. - № 6-7. - С. 71-74
2. Детский клуб. - 1918. - № 1. - С. 1.
3. Киров В. На злободневные темы / Киров В. // Клуб и революция. - 1929. - № 6. - С. 22-26
4. Растопчина М. На скользком пути / М. Растопчина // Рабочий клуб. - 1926. - № 11. - С. 57
5. Тараканов В. Вопросы воспитания и клуб / В. Тараканов // Клуб и революция. - 1929. - № 6. - С. 30-36